

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการใช้คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากรในการวิจัย คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2547 ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อยู่ในสายการสอนเท่านั้น มิได้รวมครูที่อยู่ในสายการบริหาร จาก 30,228 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 319,798 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2547 ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อยู่ในสายการสอนเท่านั้น มิได้รวมครูที่อยู่ในสายการบริหาร จาก 6 ภาค จำแนกตามภูมิศาสตร์ ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคกลาง เก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ จำนวน 600 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนและเป็นฉบับที่สมบูรณ์จำนวน 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 66.67 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้เนื่องจากสอดคล้องกับวิธีของบูมส์มา (Boomsma, 1983 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 311) ที่เสนอว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับโปรแกรมลิสเรลในการวิเคราะห์ข้อมูลควรเป็น 400 คน

ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรตาม คือ การใช้คอมพิวเตอร์ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระดับชั้นในการสอน ประสบการณ์ในการสอน แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน สุขภาพจิต ความเครียด และความฉลาดทางอารมณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็นทั้งหมด 7 ตอน

ตอนที่ 1 ภูมิหลังของครู

ตอนที่ 2 การใช้คอมพิวเตอร์ของครู

ตอนที่ 3 แรงจูงใจในการทำงานของครู

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจในการทำงานของครู

ตอนที่ 5 สุขภาพจิตของครู

ตอนที่ 6 ความเครียดของครู

ตอนที่ 7 ความฉลาดทางอารมณ์ของครู

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS 11.5 for Windows ในการหาค่าสถิติพื้นฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ และใช้โปรแกรม LISREL 8.53 ในการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการใช้ออมพิวเตอร์ของครู

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการใช้ออมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ผลการทดสอบค่าไค-สแควร์มีค่าเท่ากับ 47.85; ค่า p เท่ากับ 1.00 ที่องศาอิสระเท่ากับ 122; ค่า GFI เท่ากับ 0.99; ค่า $AGFI$ เท่ากับ 0.97; ค่า CFI เท่ากับ 1.00; ค่า $RMSEA$ เท่ากับ 0.00; ค่า $Standardized\ RMR$ เท่ากับ 0.02; ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 1.67 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ (2.00) กราฟคิวพล็อตมีความชันกว่าเส้นทแยงมุม และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรตาม คือ ตัวแปรการใช้ออมพิวเตอร์ มีค่าเท่ากับ 0.48 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการใช้ออมพิวเตอร์ได้ร้อยละ 48

2. เนื่องจากโมเดลสมมติฐานยังมีความซับซ้อนมาก และมีเส้นทางอิทธิพลที่ไม่มีความสำคัญทางสถิติเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงปรับโมเดลใหม่โดยทำการตัดพารามิเตอร์หรือเส้นทางอิทธิพลที่ไม่มีความสำคัญทางสถิติออก เพื่อให้ได้โมเดลที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุด และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เรียกว่า “โมเดลประหยัด”

ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการใช้ออมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ผลการทดสอบค่าไค-สแควร์มีค่าเท่ากับ 40.56; ค่า p เท่ากับ 1.00 ที่องศาอิสระเท่ากับ 115; ค่า GFI เท่ากับ 0.99; ค่า $AGFI$ เท่ากับ 0.98; ค่า CFI เท่ากับ 1.00; ค่า $RMSEA$ เท่ากับ 0.00; ค่า $Standardized\ RMR$ เท่ากับ 0.02; ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 1.57 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ (2.00) กราฟคิวพล็อตมีความชันกว่าเส้นทแยงมุม และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรตาม คือ ตัวแปรการใช้ออมพิวเตอร์ มีค่าเท่ากับ 0.68 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการใช้ออมพิวเตอร์ได้ร้อยละ 68

จากผลการวิจัย ทำให้สรุปได้ว่าครูในโรงเรียนประถมศึกษาจะใช้ออมพิวเตอร์มากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายปัจจัย ไม่ใช่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของผู้วิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้ออมพิวเตอร์ มี 7 ปัจจัย ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ

3. รายได้
4. แรงจูงใจในการทำงาน
5. ความพึงพอใจในการทำงาน
6. ความเครียด
7. ความฉลาดทางอารมณ์

โดยครูที่เป็นเพศชายจะใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่เป็นเพศหญิง ครูที่มีอายุน้อยกว่าจะใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีอายุมากกว่า ครูที่มีรายได้น้อยกว่าจะใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีรายได้มากกว่า ครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานน้อยกว่าจะใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานมากกว่า ครูที่มีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าจะใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีความพึงพอใจในการทำงานน้อยกว่า ครูที่มีความเครียดมากกว่าจะใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีความเครียดน้อยกว่า และครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าจะใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า

ปัจจัยที่มีเฉพาะอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มี 4 ปัจจัย ได้แก่

1. ระดับการศึกษา
2. ระดับชั้นในการสอน
3. ประสบการณ์ในการสอน
4. สุขภาพจิต

โดยระดับการศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความพึงพอใจในการทำงานและความฉลาดทางอารมณ์ โดยครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าและมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

ระดับชั้นในการสอนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ผ่านความเครียด โดยครูที่สอนในระดับชั้นสูงกว่าจะมีความเครียดมากกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่สอนในระดับชั้นต่ำกว่า

ประสบการณ์ในการสอนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ผ่านความเครียด โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่าจะมีความเครียดมากกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า

สุขภาพจิตมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ผ่านความพึงพอใจในการทำงาน โดยครูที่มีสุขภาพจิตดีกว่าจะมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่า ครูที่มีสุขภาพจิตด้อยกว่า

อภิปรายผล

จากการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลประหยัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกับสมมติฐานดังนี้

ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรต่าง ๆ ในโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการใช้คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการใช้คอมพิวเตอร์ของครูได้ร้อยละ 68 โดยมีตัวแปรที่ส่งผลต่อการใช้คอมพิวเตอร์ 11 ตัวแปร โดยแบ่งเป็นอิทธิพลทางตรง ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน ความเครียด และความฉลาดทางอารมณ์ ตัวแปรที่มีเฉพาะอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ได้แก่ ระดับการศึกษา ระดับชั้นในการสอน ประสบการณ์ในการสอน และสุขภาพจิต ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. สมมติฐานข้อ 1 กำหนดว่า “เพศมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน สุขภาพจิต ความเครียด และความฉลาดทางอารมณ์”

1.1 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า เพศมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางลบ โดยครูที่เป็นเพศชายทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่เป็นเพศหญิง ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี อธิธิเกษม (2547) ซึ่งได้ทำวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน ของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชลบุรี พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีลักษณะการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน และ อุทัย คุลยเกษม (2542, หน้า 176 - 178) ได้กล่าวไว้ว่าจากการศึกษาวิจัยในต่างประเทศได้พบหลักฐานที่ยืนยันชัดเจนว่า ในระดับประถมและมัธยมตอนต้น นักเรียนหญิงจะสนใจเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์น้อยกว่าเด็กนักเรียนชาย และถึงแม้จะมีนักเรียนหญิงมากพอสมควรที่สนใจกับการใช้คอมพิวเตอร์ แต่ในภาพรวมแล้วนักเรียนชายสนใจต่อการใช้คอมพิวเตอร์มากกว่า ที่ออสเตรเลียมีการสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติต่อคอมพิวเตอร์ของ นักเรียนหญิงและชาย ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่า กิจกรรมการใช้คอมพิวเตอร์เหมาะกับ เด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง และในบางโรงเรียนแสดงความคิดเห็นว่าเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นเครื่อง

จักรกลสำหรับผู้ชายและเด็กชาย (A Machine for Men and Boys) เลย์ทีเดียว และแม้แต่ในกลุ่มเด็กหญิงเด็กชายที่มีทัศนคติต่อคอมพิวเตอร์ พบว่า เด็กผู้ชายมีความชื่นชอบและมีการใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าเด็กผู้หญิง มีการวิเคราะห์ต่อและพบว่านั่นเป็นเพราะเด็กผู้ชายมองเห็นว่าคอมพิวเตอร์จะมีบทบาทมากขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะกับอาชีพที่พวกเขาคิดจะทำในอนาคต ส่วนที่ประเทศอังกฤษก็พบว่า เด็กนักเรียนหญิงชั้นมัธยมใช้เครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับต่ำ เด็กผู้หญิงที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องคอมพิวเตอร์น้อยมากไม่ถึงร้อยละ 10 และห้องคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนก็ถือกันว่าเป็น พื้นที่ปลอดผู้หญิงเลย์ทีเดียว

1.2 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า เพศมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางบวกผ่านแรงจูงใจในการทำงาน โดยครูที่เป็นเพศชายจะมีแรงจูงใจในการทำงานน้อยกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่เป็นเพศหญิง ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากตัวแปรส่วนบุคคล เช่น เพศ ถือเป็นตัวแปรที่ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานให้บรรลุผล (พรนพ พุกกะพันธ์, 2544, หน้า 239)

1.3 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า เพศมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางลบผ่านความพึงพอใจในการทำงาน โดยครูที่เป็นเพศชายจะมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่เป็นเพศหญิง ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากองค์ประกอบส่วนบุคคลที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ ลักษณะส่วนตัว เช่น เพศ (กันตยา เพิ่มผล, 2544, หน้า 128) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสังวรรณ จักระโทก (2543) เกี่ยวกับการใช้โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับ ตรวจสอบความตรงของโมเดลสมการโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครู ปัจจัยโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่า เพศชายมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ณัฐวุฒิ รสชื่น (2544) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สุมาลี กุลพิมพ์ไทย (2542) ได้วิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากครูและอาจารย์ในโรงเรียนขยายโอกาสขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดตรัง พบว่า ครูอาจารย์ที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มนตรี จุลณวัฒน์ (2542) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร กลุ่ม 4 ชนบุรี พบว่า เพศชายมีความพึงพอใจสูงกว่าเพศหญิง สุวิน ทองสุข (2546) ได้วิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โดยศึกษาจาก

กลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ข้าราชการครูเพศชายมีความพึงพอใจมากกว่าข้าราชการครูเพศหญิง และเลิศศักดิ์ พรหมประเสริฐ (2542) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว พบว่า ข้าราชการครูชายกับข้าราชการครูหญิงมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกัน โดยข้าราชการครูชายมีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงกว่าข้าราชการครูหญิง รุ่งศักดิ์ เสนอกกลาง (2544) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา ตามบริเวณแนวชายแดน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่าครูที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน ปัญจมาพร พิพัฒน์วงศ์ (2540) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา ตามเกณฑ์การสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน พบว่า ข้าราชการครูชายกับข้าราชการครูหญิงมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

1.4 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า เพศไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านสุขภาพจิต ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาดิชา พงษ์ศิริ (2543) เกี่ยวกับการศึกษาสุขภาพจิตของผู้บริหาร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี พบว่า ผู้บริหารที่มีเพศต่างกัน มีสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทพกร พิทยาภินันท์ (2541) เกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูสังกัดกรมสามัญศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ปฏิบัติการสอนในเขตพื้นที่ที่เป็นเกาะทางชายฝั่งอันดามัน เขตการศึกษา 4 พบว่า ครูชายกับครูหญิงมีสุขภาพจิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน

1.5 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า เพศไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความเครียด ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากสังคมไทยมักจะยกย่องให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง โดยถือว่าผู้ชายเป็นผู้นำของครอบครัว เป็นช้างเท้าหน้า ดังนั้นผู้ชายจึงถูกคาดหวังจากสมาชิกในครอบครัวเรื่องการหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสร้างความกดดันให้กับเพศชายประการหนึ่ง ทำให้ผู้ชายมุ่งไปในการทำงานนอกบ้านอย่างเดียว ภาระหน้าที่การดูแลบ้านและเลี้ยงลูกปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของผู้หญิง แต่เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจบีบรัดตัวของสังคมในยุคปัจจุบันนี้ ประกอบกับ ความรู้ความสามารถของผู้หญิงมีมากขึ้น ทำให้ผู้หญิงต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อเป็นการช่วยหารายได้อีกแรงหนึ่ง อาจก่อให้เกิดความเครียดกับผู้หญิงเช่นกัน (กิตติกร มีทรัพย์, 2541,

หน้า 84-85) แสดงว่าเพศชายและเพศหญิงมีโอกาสเกิดความเครียดได้พอ ๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หิवा หอมสวาสดี (2543) เกี่ยวกับความเครียดของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่าครูเพศชายมีระดับความเครียดไม่แตกต่างกันกับครูเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภมิต ศิริโสภณภักดิ์ (2546) เกี่ยวกับความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความเครียดโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของ อนุรักษ์ บัณฑิตยชาติ และคณะ (2542, หน้า 3) เกี่ยวกับภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ปริมาณผล รวมทั้งจังหวัดที่มีหน่วยงานของกรมสุขภาพจิตตั้งอยู่ทั่วประเทศ พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของ พัทธกัญ พล บุญมาลิก และคณะ (2542, หน้า 4) เกี่ยวกับภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ปริมาณผล รวมทั้งจังหวัดที่มีหน่วยงานของกรมสุขภาพจิตตั้งอยู่ทั่วประเทศ พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของ บัณฑิต ศรีไพศาล, อัจฉรา จรัสสิงห์ และเนตรชนก บัวเล็ก (2541, หน้า 158) เกี่ยวกับภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในรอบ 1 ปี โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ปริมาณผล รวมทั้งจังหวัดที่มีหน่วยงานของกรมสุขภาพจิตตั้งอยู่ทั่วประเทศ ทำการสำรวจ 3 ครั้งในเดือนธันวาคม 2540, มีนาคม 2541 และมิถุนายน 2541 พบว่าปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความเครียดทั้ง 3 ครั้งของการสำรวจได้แก่ เพศ

1.6 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า เพศมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลทางบวกผ่านความฉลาดทางอารมณ์ โดยครูที่เป็นเพศหญิงจะมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์ มากกว่าครูที่เป็นเพศชาย ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากเพศหญิงโดยภาพรวมมีความสามารถด้านความเอื้ออาทร ภูมิภาวะทางอารมณ์และการควบคุมด้านอารมณ์ของตนเองสูงกว่าเพศชาย (วีระวัฒน์ ปินนิตามัย, 2542, หน้า 118) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรียฐ์วงศ์ เจียมสุขน (2546) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการในกระทรวงคมนาคม พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

2. สมมติฐานข้อ 2 กำหนดว่า “อายุมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน ความเครียด และความฉลาดทางอารมณ์”

2.1 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า อายุมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางลบ โดยครูที่มีอายุน้อยกว่าทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีอายุมากกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี อิทธิเกษม (2547) ซึ่งได้ทำวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี พบว่า ครูที่มีอายุ 20-30 ปี ใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอนด้านเป็นสื่อการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีอายุ 30-40 ปี และมากกว่าครูที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป และคัมมิงส์ (Cummings, 1991) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การใช้ความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ และทัศนคติต่อคอมพิวเตอร์ของครู ศึกษาจากโรงเรียน K-10 ในกลุ่มคริสตศาสนิกชนที่ถือเอาวันเสาร์เป็นวันพระแทนวันอาทิตย์ (Seventh-Day Adventists) ในอิลลินอย อินเดียนา มิชิแกน และวิสคอนซิน ผลจากการวิจัยพบว่า ครูที่มีอายุน้อยกว่าใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีอายุมากกว่า

2.2 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า อายุไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านแรงจูงใจในการทำงาน ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติมา ชวนะเวสสกุล (2546) เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพนักงานบริษัท เจ็บเซ็น แอนด์ เจ็สเซ็น บิสซิเนส เซอร์วิสเชส (ที) จำกัด พบว่า พนักงานที่มีอายุต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า อายุไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความพึงพอใจในการทำงาน ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่สอดคล้องกับการวิจัยของ กัลยา รุ่งเรือง (2546, หน้า 54) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคืออาจารย์โรงเรียนอรรถวิทย์พัฒนศึกษา พบว่า อาจารย์ที่มีอายุต่างกันจะมีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุเช็ง กาชอ (2541) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู

2.4 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า อายุมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางบวกผ่านความเครียด โดยครูที่มีอายุมากกว่าจะมีความเครียดมากกว่า ทำให้ใช้

คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีอายุน้อยกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับแนวคิดของ กิติกร มีทรัพย์ (2541, หน้า 79) เกี่ยวกับปัจจัยตัวบุคคลที่ก่อให้เกิดปัญหาความเครียด ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุ ซึ่งบุคคลในแต่ละช่วงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ และการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดความเครียดแตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย ทวีวิชาดิ และคณะ (2541) เกี่ยวกับความเครียดและสุขภาพจิตของคนไทย โดยศึกษา กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนตามพื้นที่ของจังหวัดต่าง ๆ ทั่วไปในประเทศไทย พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเครียด ได้แก่ ผู้ที่มีอายุอยู่ในวัยทำงาน พัทธกษพล บุญยมลิก และคณะ (2542, หน้า 4) ได้ทำการสำรวจภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโดยศึกษาจาก กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ปริมณฑล รวมทั้งจังหวัดที่มีหน่วยงานของกรมสุขภาพจิต ตั้งอยู่ทั่วประเทศ พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดได้แก่ กลุ่มอายุ อนุรักษ บัณฑิตยชาติ และคณะ (2542, หน้า 3) ได้ทำการสำรวจภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในภาวะวิกฤต เศรษฐกิจ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ปริมณฑล รวมทั้งจังหวัดที่มีหน่วยงานของ กรมสุขภาพจิตตั้งอยู่ทั่วประเทศ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดได้แก่ อายุ เซน และมิลเลอร์ (Chen & Miller, 1997) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความเครียดของครู พบว่าอายุเป็น ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของครู มิลเลอร์ และคณะ (Miller et al., 1999) ได้ศึกษากรณีตัวอย่าง เกี่ยวกับความเครียดของครู พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความเครียดของครู

2.5 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า อายุมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางบวกผ่านความฉลาดทางอารมณ์ โดยครูที่มีอายุมากกว่าจะมีความฉลาดทาง อารมณ์สูงกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีอายุน้อยกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับ สมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับแนวคิดของ มนัส บุญประกอบ (2545, หน้า 43) ที่ว่าอิทธิ สามารถในการพัฒนาได้ตามวัย เช่น ผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพที่มีอายุมากขึ้น ก็จะมีอิทธิสูงขึ้น ไปด้วย และตรงกับแนวคิดของ ชีระ ชัยยุทธยรรยง (2544, หน้า 38) เกี่ยวกับบุคลิกภาพทางอารมณ์ว่า เพิ่มขึ้นตามพัฒนาการของวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และคณะ (2545, หน้า 276) เกี่ยวกับการพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ โดยศึกษาจาก กลุ่มตัวอย่างประชาชนไทย อายุ 12-60 ปี จากเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ช่วงอายุที่แตกต่างกันมีความฉลาดทาง อารมณ์ในภาพรวมแตกต่างกัน โดยช่วงอายุที่ต่ำมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่าอายุ ที่สูงขึ้น

3. สมมติฐานข้อ 3 กำหนดว่า “รายได้มีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ และ มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน สุขภาพจิต ความเครียด”

3.1 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า รายได้มีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางลบ โดยครูที่มีรายได้น้อยกว่าทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีรายได้มากกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สเปนเซอร์ (Spenser, 1995) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้คอมพิวเตอร์ในการสอนของครู พบว่า รายได้ มีความสัมพันธ์กับการใช้คอมพิวเตอร์ของครู และจากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่ารายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอายุ แสดงว่าครูที่มีรายได้น้อยจะมีอายุน้อย และเมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ครูที่มีอายุน้อยกว่าจะใช้คอมพิวเตอร์มากกว่า ดังนั้นครูที่มีรายได้น้อยกว่าจึงใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีรายได้มากกว่า

3.2 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า รายได้ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านแรงจูงใจในการทำงาน ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจาก สิ่งล่อใจในการทำงานของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หรือแรงจูงใจในการทำงานนั้นไม่ใช่รางวัลหรือเงิน (อริยา อุทา, 2546, หน้า 49) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินา ชวนะเวสสกุล (2546) เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพนักงานบริษัท เจ็บเซ่น แอนด์ เจ็สเซน บิสซิเนส เซอร์วิส (ที) จำกัด พบว่า พนักงานที่มีรายได้ต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร โอหารธรรมรัตน์ (2546) เกี่ยวกับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงาน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพนักงานบริษัท อดินพ จำกัด พบว่า ผลตอบแทนในการทำงานไม่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน

3.3 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า รายได้ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความพึงพอใจในการทำงาน ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจาก เฮิร์สเบิร์ก (Herzberg, 1966 อ้างถึงใน สักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2545, หน้า 167) ได้กล่าวถึงความพอใจในงานที่ทำว่า มาจากปัจจัยแตกต่างกัน 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยประเภทหนึ่งที่ทำให้เกิดความพอใจในงานที่ทำ เรียกว่า ปัจจัยจูงใจ หรือปัจจัยตัวกระตุ้น (Motivator Factors) และปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่พอใจในงานที่ทำ เรียกว่า ปัจจัยอนามัย (Hygiene Factors) และเงินรายได้ถือเป็นปัจจัยอนามัย และสิทธิโชค วรรณสันติกุล (2546, หน้า 162-163, อ้างอิงจาก Herzberg, 1966) ได้กล่าวว่า แท้ที่จริงปัจจัยอนามัยมิได้เป็นสิ่งที่นำไปสู่ความพอใจในงานเลย เป็นเพียงแต่ช่วยลดหรือเพิ่มความไม่พอใจเท่านั้น ดังนั้นรายได้จึงไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุเช็ง กาซอ (2541) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครู

ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา พบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไหวรรณ สุกะดี (2543) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครู อาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ เงินเดือน

3.4 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า รายได้ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านสุขภาพจิต ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ บุญกลิ่น (2541) เกี่ยวกับสุขภาพจิตครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิต

3.5 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า รายได้ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความเครียด ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่สอดคล้องกับผลการสำรวจของ อนุรักษ์ บัณฑิตยชาติ และคณะ (2542, หน้า 3) เกี่ยวกับภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในภาวะวิกฤต เศรษฐกิจ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ปริมณฑล รวมทั้งจังหวัดที่มีหน่วยงานของกรมสุขภาพจิตตั้งอยู่ทั่วประเทศ พบว่า รายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของ พิทักษ์พล บุญยมาลิก และคณะ (2542, หน้า 4) เกี่ยวกับภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ปริมณฑล รวมทั้งจังหวัด ที่มีหน่วยงานของกรมสุขภาพจิตตั้งอยู่ทั่วประเทศ พบว่า รายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด

4. สมมติฐานข้อ 4 กำหนดว่า “ระดับการศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน ความเครียด และความฉลาดทางอารมณ์”

4.1 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ปราณี ศรีสมถวิล (2542) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูต่อการใช้คอมพิวเตอร์ พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการใช้คอมพิวเตอร์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลให้วุฒิการศึกษาหรือระดับการศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อการใช้คอมพิวเตอร์

4.2 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านแรงจูงใจในการทำงาน ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมา ชวนะเวสสกุล (2546) เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ

พนักงาน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพนักงาน บริษัท เจ็บเซ่น แอนด์ เจ็สเซน บิสเนส เซอร์วิสเชส (ที) จำกัด พบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสุมา จ้อยช้างเนียม (2547) เกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพนักงานสำนักงานใหญ่ บมจ.ธนาคารกสิกรไทย พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน

4.3 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางบวกผ่านความพึงพอใจในการทำงาน โดยครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์กับตัวแปรหลายตัว ตัวแปรเหล่านี้ได้แก่ ระดับการศึกษา บุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงมักจะไต่งานในระดับสูงและเขาเหล่านั้นมักคาดหวังในความพึงพอใจในงานสูงด้วย และมักประสบความพึงพอใจในงานตามที่ปรารถนา (สรัยตระกูล อรรถมานะ, 2545, หน้า 136) ซึ่งสนับสนุนแนวคิดของ กันตยา เพิ่มผล (2544, หน้า 128) เกี่ยวกับองค์ประกอบส่วนบุคคลที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานว่า ได้แก่ ลักษณะส่วนตัว เช่น การศึกษา โดยคนที่มีการศึกษาสูงหรือดีกรีสูงจะมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุเช็ง กาซอ (2541) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร อินทจันทร์ (2545) เกี่ยวกับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ในด้านวิชาการ ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มนต์ชัย ดันติพิบูลทรัพย์ (2545) ได้วิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันโดยรวมมีความพึงพอใจในการทำงานแตกต่างกัน

4.4 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความเครียด ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่สอดคล้องกับผลการสำรวจของ อนุรักษ บัณฑิตยชาติ และคณะ (2542, หน้า 3) เกี่ยวกับภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในภาวะวิกฤต เศรษฐกิจ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพฯปริมณฑล รวมทั้งจังหวัดที่มีหน่วยงานของกรมสุขภาพจิตตั้งอยู่ทั่วประเทศ พบว่า

การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของ พัทธกัญ พล บุญมาลิก และคณะ (2542, หน้า 4) เกี่ยวกับภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ปริมาณผล รวมทั้งจังหวัดที่มีหน่วยงานของกรมสุขภาพจิตตั้งอยู่ทั่วประเทศ พบว่า การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของ บัณฑิต ศรีไพศาลและคณะ (2541, หน้า 158) เกี่ยวกับภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในรอบ 1 ปี โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ปริมาณผล รวมทั้งจังหวัดที่มีหน่วยงานของกรมสุขภาพจิตตั้งอยู่ทั่วประเทศ ทำการสำรวจ 3 ครั้งในเดือนธันวาคม 2540, มีนาคม 2541 และมิถุนายน 2541 พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความเครียดทั้ง 3 ครั้งของการสำรวจได้แก่ ระดับการศึกษา

4.5 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ โดยส่งผลในทิศทางบวกผ่านความฉลาดทางอารมณ์ แสดงว่าครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุสยาม อนันตสายานนท์ (2544) เกี่ยวกับอิทธิพลของลักษณะส่วนบุคคล เชาว์อารมณ์ระดับบุคคล และกลุ่มที่มีผลต่อประสิทธิภาพของทีม โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีเชาว์อารมณ์ระดับบุคคลแตกต่างกัน โดยพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความฉลาดทางอารมณ์ระดับบุคคลสูงกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

5. สมมติฐานข้อ 5 กำหนดว่า “ระดับชั้นในการสอนมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความเครียด”

5.1 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ระดับชั้นในการสอนไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ผล การวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว (สสิธร เทพตระการพร, 2541) ในวงการศึกษานำคอมพิวเตอร์มาใช้กันอย่างกว้างขวางและแพร่หลาย เนื่องจากสามารถนำมาใช้ได้ทั้งด้านการบริหารและใช้ในการเรียนการสอน (เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์, 2545, หน้า 377) แม้ว่าในอดีตคอมพิวเตอร์อาจจะมีบทบาทอยู่แต่ในมหาวิทยาลัย หรือวงการศึกษาระดับสูงเท่านั้น แต่ด้วยเทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง สวนทางกับราคาของอุปกรณ์ที่ถูกลงอย่างไม่น่าเชื่อ ในปัจจุบัน เราจึงสามารถพบเห็นคอมพิวเตอร์อย่างมากมายทั้งในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ประถมศึกษา ตลอดจนถึงระดับอนุบาลก็ยังมี การนำคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ในการสอนเด็กเล็กให้มีความสนใจและเกิดความคุ้นเคยอีกด้วย (สุเมธ อังคะศิริกุล, 2543) จากความกว้างขวางและ

แพร่หลายของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อาจส่งผลให้ในแต่ละระดับการศึกษาหรือแม้แต่ว่าระดับชั้นที่แยกย่อยลงไป เช่น ระดับชั้นในการสอนมีการใช้คอมพิวเตอร์ในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

5.2 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ระดับชั้นในการสอนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางบวกผ่านความเครียด โดยครูที่มีระดับชั้นในการสอนสูงกว่าจะมีความเครียดมากกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีระดับชั้นในการสอนต่ำกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลิกและคณะ (Malik et al., 1991) เกี่ยวกับผลกระทบของประสบการณ์ในการสอนและระดับเกรดในการสอนต่อความเครียดของครู โดยใช้ในการวิเคราะห์สถิติสหสัมพันธ์ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนประถมและมัธยมในโอไฮโอ พบว่า ระดับเกรดมีผลกับความเครียด

6. สมมติฐานข้อ 6 กำหนดว่า “ประสบการณ์ในการสอนมีเฉพาะอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความพึงพอใจในการทำงาน ความเครียด และความฉลาดทางอารมณ์”

6.1 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ประสบการณ์ในการสอนไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความพึงพอใจในการทำงาน ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากการวิจัยของ ซล้า อรรถธรรม (2543) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพังงา พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุมภฏ ม่วงกลิ้ง (2541) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพนักงานครูเทศบาลและเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุม คำแหง (2542) เกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดระยอง พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย อัสมานุเคราะห์ (2543) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร จักรกริชรัตน์ (2542) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระแก้ว พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเดช อ่างศิลา (2546) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการ

ปฏิบัติงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พบว่า การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ เมธากาญจนศักดิ์ (2543) เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง กับความพึงพอใจในการทำงานของครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูพลศึกษาในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า ประสบการณ์การสอนไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงาน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ดำรงค์ศักดิ์ ไชยเสน (2542) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างก็มี ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

6.2 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ประสบการณ์ในการสอนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อ การใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางลบผ่านความเครียด โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอน น้อยกว่าจะมีความเครียดมากกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้อง กับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับการวิจัยของ เซน และมิลเลอร์ (Chen & Miller, 1997) ได้ ทำการวิจัยเกี่ยวกับความเครียดของครู พบว่าประสบการณ์ในการสอนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความเครียดของครู และมิลเลอร์ และคณะ (Miller et al., 1999) ได้ศึกษากรณีตัวอย่างเกี่ยวกับ ความเครียดของครู พบว่าประสบการณ์ในการสอนมีความสัมพันธ์กับความเครียดของครู และ ภาควิชาจิตวิทยา สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย (2544) ได้กล่าวว่า อายุงานเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียด โดยผู้ที่มียาอายุงานมากมี ความเครียดน้อยกว่าผู้ที่เพิ่งเข้าทำงานใหม่ สิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541, หน้า 289 อ้างอิงจาก Robbin, 1996, p. 614) ได้กล่าวถึงที่มาของความเครียดโดยอธิบายจากแบบจำลอง ความเครียดของร็อบบิน (Robbin) ในด้านความแตกต่างของคนว่าเกิดมาจากประสบการณ์ทำงาน (Job Experience)

6.3 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ประสบการณ์ในการสอนไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อ การใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความฉลาดทางอารมณ์ ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน การวิจัย แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูเพชร ลิเลศ (2546) เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของ ข้าราชการ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานีตำรวจภูธรอำเภอ ขุนันท์ อำเภอขุนันท์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงานไม่มีผลต่อความฉลาด ทางอารมณ์

7. สมมติฐานข้อ 7 กำหนดว่า “แรงงูใจในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความพึงพอใจในการทำงานและความเครียด”

7.1 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า แรงงูใจในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ของครู ซึ่งส่งผลในทิศทางลบ โดยครูที่มีแรงงูใจในการทำงานน้อยกว่าทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีแรงงูใจในการทำงานมากกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากลักษณะสำคัญของแรงงูใจประการหนึ่งคือ เป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้อินทรีย์ไม่อยู่นิ่ง (ทรงพล ภูมิพัฒน์, 2540, หน้า 99) ผู้ที่มีแรงงูใจในการทำงานมากจึงมักไม่อยู่นิ่ง แต่ กองบรรณาธิการ (2543, หน้า 121) และวาสนา สุขกระสานติ (2541, หน้า 3) ได้กล่าวถึงการใช้คอมพิวเตอร์ว่าเป็นภาวะการทำงานที่ต้องนั่งนาน ๆ ดังนั้นครูที่มีแรงงูใจในการทำงานน้อยกว่าจึงใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีแรงงูใจในการทำงานมากกว่า

7.2 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า แรงงูใจในการทำงานไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความพึงพอใจในการทำงาน ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากแรงงูใจในงานและความพึงพอใจในงานเป็นความคิดที่มีความสัมพันธ์กัน (สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2545, หน้า 136) โดยที่แรงงูใจในการทำงานจะเกิดจากความพึงพอใจในการทำงาน (มณฑารพ, 2544, หน้า 7) แสดงว่าการที่จะเกิดแรงงูใจในการทำงานได้นั้นจะต้องเกิดความพึงพอใจในการทำงานก่อน ดังนั้นแรงงูใจในการทำงานจึงไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความพึงพอใจในการทำงาน

7.3 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า แรงงูใจในการทำงานมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางบวกผ่านความเครียด โดยครูที่มีแรงงูใจในการทำงานมากกว่าจะมีความเครียดมากกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีแรงงูใจในการทำงานน้อยกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากลักษณะประการหนึ่งของผู้ที่มีแรงงูใจในการทำงานหรือแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คือ จะชอบทำงานในภาวะที่มีความเสี่ยงสูง (สิทธิโชค วรานุสันติกุล, 2546, หน้า 167, อ้างอิงจาก สุเทพ สุนทรเกสซ์, 2518) จึงก่อให้เกิดความเครียดได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนิตินัย ดันพานิช (2544) เกี่ยวกับสาเหตุของความเครียดในด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ได้แก่ แรงงูใจในการทำงาน และภาควิชาจิตวิทยา สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2544) ได้กล่าวว่าแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยขององค์การที่มีผลต่อความเครียด

8. สมมติฐานข้อ 8 กำหนดว่า “ความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจในการทำงาน สุขภาพจิต และความเครียด”

8.1 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางบวก โดยครูที่มีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีความพึงพอใจในการทำงานน้อยกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการ และสอดคล้องกับแนวคิดของ กันตยา เพิ่มผล (2544, หน้า 138) ที่ว่า หากบุคคลมีความพึงพอใจในการทำงานแล้ว จะก่อให้เกิดผลการทำงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่ง อุกฤษ รุ่งเรือง (2540, หน้า 53) นาฎยา ประครองทรัพย์ (2542, หน้า 127) และสุหัตรา สุภาพ (2544, หน้า 123) ได้กล่าวว่าการใช้คอมพิวเตอร์เป็นภาวะการทำงานอย่างหนึ่งที่ช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงานจึงมีอิทธิพลต่อการใช้คอมพิวเตอร์

8.2 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางบวกผ่านแรงจูงใจในการทำงาน โดยครูที่มีความพึงพอใจในการทำงานน้อยกว่าจะมีแรงจูงใจในการทำงานน้อยกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากความพึงพอใจในงานและแรงจูงใจในงานเป็นความคิดที่มีความสัมพันธ์กัน (สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2545, หน้า 136) โดยที่แรงจูงใจในการทำงานจะเกิดจากความพึงพอใจในการทำงาน (มณฑารพ, 2544, หน้า 7)

8.3 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านสุขภาพจิต ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากปัญหาสุขภาพจิตเสื่อมโดยทั่วไปไม่ได้มีสาเหตุโดยตรงจากปัจจัยหนึ่งโดยเฉพาะ แต่มักเป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่างรวมกัน (โกศล วงศ์สวรรค์ และคณะ, 2543, หน้า 303) ซึ่งความพึงพอใจในการทำงานนั้นเป็นเพียงทัศนคติหรือความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบโดยเฉพาะของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานเท่านั้น (สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2545, หน้า 133) อาจไม่ถึงขั้นส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของบุคคล

8.4 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความเครียด ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา ดันกันทะ (2540) เกี่ยวกับความพึงพอใจในงานและความเครียดในงานของพยาบาล โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชทั่วไป สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ความพึงพอใจในงานไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในงาน

9. สมมติฐานข้อ 9 กำหนดว่า “สุขภาพจิตมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความพึงพอใจในการทำงาน”

9.1 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า สุขภาพจิตไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากลักษณะของบุคคลที่มีสุขภาพจิตดีจะมีความเป็นตัวของตัวเอง มีอิสระในตนเอง (Autonomy) ที่จะกระทำสิ่งใด ๆ ได้โดยไม่อยู่ภายใต้การล้อมกรอบทางความคิดการกระทำจากบุคคลอื่น ๆ รู้จักปรับตัวให้รู้จักพึ่งพาตนเอง นอกจากนี้ผู้ที่สุขภาพจิตดีจะมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จด้วยตนเอง (มูรธ สว่างบำรุง, 2542, หน้า 402-403) การที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นอาจไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์

9.2 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า สุขภาพจิตมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางบวกผ่านความพึงพอใจในการทำงาน โดยครูที่มีสุขภาพจิตดีกว่าจะมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีสุขภาพจิตด้อยกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสถียร บุระชัย (2546, หน้า 3) ที่ว่าผู้ที่สุขภาพจิตดีจะสามารถจัดระเบียบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ในชีวิตได้ดี สุชาดา วงศ์ใหญ่ (2545, หน้า 9) ได้กล่าวว่าสุขภาพจิตที่เป็นสุข มีความสมบูรณ์ทั้งกายและทางจิตใจ สามารถดำรงชีวิตประจำวันในสังคมและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องด้วยดี โดยไม่ก่อความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น ทั้งยังก่อให้เกิดความสุขและความพอใจ

10. สมมติฐานข้อ 10 กำหนดว่า “ความเครียดมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความพึงพอใจในการทำงาน และสุขภาพจิต”

10.1 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ความเครียดมีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางบวก โดยครูที่มีความเครียดมากกว่าทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีความเครียดน้อยกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากความเครียดนั้นมิใช่จะทำให้โทษต่อร่างกายสถานเดียว แต่มันก็มีประโยชน์ต่อมนุษย์ในแง่ของการเป็นแรงผลักดันให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ด้วย (เทอดศักดิ์ เศษทอง, 2545, หน้า 68) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิตินัย ดันพานิช (2544) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเครียดกับประสิทธิภาพการทำงานว่า ระดับความเครียดมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงาน โดยจะเห็นได้จากผลการปฏิบัติงาน ถ้าพนักงานเผชิญกับความเครียดในระดับต่ำ ถึงระดับปานกลางนั้นจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ภาควิชาจิตวิทยา สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2544) ได้กล่าวว่า หากความเครียดนั้นอยู่ในระดับที่พอดีก็จะช่วยให้จิตใจและร่างกายของคนเราทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง อุกกฤษ รุ่งเรือง (2540, หน้า 53) นาฎยา ประครองทรัพย์ (2542, หน้า 127) และสุพัตรา สุภาพ (2544, หน้า 123) ได้กล่าวว่าการใช้คอมพิวเตอร์เป็นภาวะการทำงานอย่างหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ความเครียดจึงมีอิทธิพลต่อการใช้คอมพิวเตอร์

10.2 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ความเครียดไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความพึงพอใจในการทำงาน ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา ตันกันทะ (2540) เกี่ยวกับความเครียดในงานและความพึงพอใจในงานของพยาบาล โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชทั่วไป สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ความเครียดในงานไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงาน

10.3 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ความเครียดไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านสุขภาพจิต ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากความเครียดอาจจะเป็นอุปสรรคหรือเพิ่มสีสันให้กับชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับวิธีที่เราจัดการกับมันมากกว่า (สมชาย จักรพันธุ์, 2541, หน้า 64) และหากเราสามารถจัดการกับความเครียดได้ โดยแก้ไขอย่างถูกต้อง มีความอดทน มีสติในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา ความเครียดก็จะได้รับการผ่อนคลายไป (เทวีรัชต์, 2546, หน้า 123) และจะไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมใด ๆ อันจะนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิตเสื่อม

11. สมมติฐานข้อ 11 กำหนดว่า “ความฉลาดทางอารมณ์มีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความพึงพอใจในการทำงาน สุขภาพจิต และความเครียด”

11.1 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางบวก โดยครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชนิกา ตู้จินดา (2545, หน้า 111) ว่าอีคิวจะทำให้เราสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้าในการทำงาน กรมสุขภาพจิต (2543, หน้า 99) ได้กล่าวว่าการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในสถานที่ทำงานจะมีส่วนช่วยให้บุคลากรในองค์กรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ วีระวัฒน์ ปันนิคามย์ (2542, หน้า 35) ได้กล่าวว่า EQ ก่อให้เกิดการทำงานที่สร้างสรรค์สนองเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล কমเพชร ฉัตรสุกกุล (2542, หน้า 18) ได้กล่าวถึงการนำ EQ ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตว่า เราสามารถนำ EQ ไปพัฒนาบุคคลในองค์กรเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งอุกฤษ รุ่งเรือง (2540, หน้า 53) นาฎยา ประครองทรัพย์ (2542, หน้า 127) และสุพัตรา สุภาพ (2544, หน้า 123) ได้กล่าวว่า

การใช้คอมพิวเตอร์เป็นภาวะการทำงานอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ความฉลาดทางอารมณ์จึงมีอิทธิพลต่อการใช้คอมพิวเตอร์

11.2 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านความพึงพอใจในการทำงาน ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย โดยปกติแล้วคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะส่งผลให้มีความพอใจในตนเอง (อารี พันธุ์ณี, 2544, หน้า 127) แต่การควบคุมอารมณ์และการแสดงอารมณ์ไม่มีกฎเกณฑ์และมาตรฐานที่แน่นอนตายตัว แม้ว่าเราจะสามารถควบคุม ยับยั้ง หรือเก็บกดอารมณ์ได้ก็ตาม ความเครียดทางอารมณ์ก็มักจะยังคงเหลืออยู่ เป็นเหตุให้เกิดความวุ่นวายใจและความไม่พึงพอใจได้ (อารี คณิตเจริญรัตน์, 2540, หน้า 44) จากความไม่แน่นอนดังกล่าวความฉลาดทางอารมณ์จึงไม่น่าที่จะส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน เนื่องจากเรื่องของอารมณ์นั้นเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน (จิราภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ, 2544, หน้า 263)

11.3 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางบวกผ่านสุขภาพจิต โดยครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าจะมีสุขภาพจิตดีกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับแนวคิดของ พรณพิมล หล่อตระกูล (2543, หน้า 134) ที่ว่าสุขภาพจิตเป็นผลมาจากความสามารถในการจัดการกับความคิดและอารมณ์ของตนเอง ผู้อื่น และสังคมอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ภายใต้สภาพแวดล้อมและเวลาที่เปลี่ยนแปลง ลักขณา สริวัฒน์ (2545, หน้า 174) ได้กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต

11.4 เมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลในทิศทางลบผ่านความเครียด โดยครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าจะมีความเครียดมากกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่า ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมสุขภาพจิต (2543, หน้า 75) ว่าผู้ที่ขาดความฉลาดทางอารมณ์จะนำไปสู่ความเครียดและความวิตกกังวล ลักขณา สริวัฒน์ (2545, หน้า 185) ได้กล่าวว่า ผู้ที่ขาดความฉลาดทางอารมณ์จะนำไปสู่ความเครียด อัจฉราพรรณ จรัสวัฒน์ (2546, หน้า 85) ได้กล่าวว่า ผู้ที่ขาดความฉลาดทางอารมณ์หรือ EQ จะนำไปสู่ความเครียด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การวิจัยครั้งนี้พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการใช้คอมพิวเตอร์ของครู คือ เพศ อายุ รายได้ แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน ความเครียด และความฉลาดทางอารมณ์

1.1 เพศ ควรเลือกใช้ครูเพศชายในการทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ในขณะเดียวกันควรให้ความสำคัญกับครูเพศหญิงในการใช้คอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน เพื่อให้ครูเพศหญิงได้ตระหนักถึงความสำคัญของคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดทักษะและความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากครูเพศชายเป็นสาเหตุให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูเพศหญิง

1.2 อายุ ควรเลือกใช้ครูที่มีอายุน้อยกว่าในการทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ในขณะเดียวกันควรให้ความสำคัญกับครูที่มีอายุมาก ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน เพื่อให้ครูที่มีอายุมากได้ตระหนักถึงความสำคัญของคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดทักษะและความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากครูที่มีอายุน้อยกว่าเป็นสาเหตุให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีอายุมากกว่า

1.2 รายได้ ควรเลือกใช้ครูที่มีรายได้น้อยกว่าในการทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ในขณะเดียวกันควรให้ความสำคัญกับครูที่มีรายได้มาก ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน เพื่อให้ครูที่มีรายได้มากได้ตระหนักถึงความสำคัญของคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดทักษะและความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากครูที่มีรายได้น้อยกว่าเป็นสาเหตุให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีรายได้มากกว่า

1.3 แรงจูงใจในการทำงาน ควรเลือกใช้ครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานน้อยกว่าในการทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ในขณะเดียวกันควรให้ความสำคัญกับครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานมาก ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน เพื่อให้ครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานมากได้ตระหนักถึงความสำคัญของคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดทักษะและความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานน้อยกว่าเป็นสาเหตุให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานมากกว่า

1.4 ความพึงพอใจในการทำงาน ควรเลือกใช้ครูที่มีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าในการทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ในขณะเดียวกันควรให้ความสำคัญกับครูที่มีความพึงพอใจในการทำงานน้อย ด้วยการจัดอบรมและจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มความพึงพอใจในการทำงานให้กับครู และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน เพื่อให้ครูที่มีความพึงพอใจในการทำงานน้อยได้ตระหนักถึงความสำคัญของคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดทักษะและความ

ชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากครูที่มีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าเป็นสาเหตุให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีความพึงพอใจในการทำงานน้อยกว่า

1.5 ความเครียด ควรเลือกใช้ครูที่มีความเครียดมากกว่าในการทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันควรให้ความสำคัญกับครูที่มีความเครียดน้อยมาก ๆ ด้วยการจัดอบรมและจัดกิจกรรมเพื่อจัดการและบริหารความเครียดของครูให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน เพื่อให้ครูที่มีความเครียดน้อยมาก ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดทักษะและความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากครูที่มีความเครียดมากกว่าเป็นสาเหตุให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีความเครียดน้อยกว่า

1.6 ความฉลาดทางอารมณ์ ควรเลือกใช้ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าในการทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันควรให้ความสำคัญกับครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ด้วยการจัดอบรมและจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน เพื่อให้ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์น้อยได้ตระหนักถึงความสำคัญของคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดทักษะและความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเป็นสาเหตุให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า

2. เมื่อพิจารณาเฉพาะอิทธิพลทางอ้อมที่มีต่อการใช้คอมพิวเตอร์ของครู พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการใช้คอมพิวเตอร์ของครู ได้แก่ ระดับการศึกษา ระดับชั้นในการสอน ประสบการณ์ในการสอน และสุขภาพจิต

2.1 ระดับการศึกษา ควรเลือกใช้ครูที่มีระดับการศึกษาสูงในการทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันควรให้ความสำคัญกับครูที่มีระดับการศึกษาน้อย ด้วยการส่งเสริมให้ครูไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่น ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก โดยจัดสรรทุนไว้ในโครงการพัฒนานุเคราะห์ของโรงเรียน และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน เพื่อให้ครูที่มีระดับการศึกษาน้อยได้ตระหนักถึงความสำคัญของคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดทักษะและความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าและมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีระดับการศึกษาดำกว่า

2.2 ระดับชั้นในการสอน ควรเลือกใช้ครูที่สอนในระดับชั้นสูงกว่าในการทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันควรให้ความสำคัญกับครูที่สอนในระดับชั้นต่ำกว่าในการใช้คอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน

เพื่อให้ครูที่สอนในระดับชั้นต่ำกว่าได้ตระหนักถึงความสำคัญของคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดทักษะและความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากครูที่สอนในระดับชั้นสูงกว่าจะมีความเครียดมากกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่สอนในระดับชั้นต่ำกว่า

2.3 ประสิทธิภาพในการสอน ควรเลือกใช้ครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนน้อยกว่าในการทำการเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันควรให้ความสำคัญกับครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนมากกว่าในการใช้คอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน เพื่อให้ครูที่มีความพึงพอใจในการทำงานน้อยได้ตระหนักถึงความสำคัญของคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดทักษะและความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนน้อยกว่าจะมีความเครียดมากกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนมากกว่า

2.4 สุขภาพจิต ควรเลือกใช้ครูที่มีสุขภาพจิตดีกว่าในการทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันควรให้ความสำคัญกับครูที่มีสุขภาพจิตไม่ดี ด้วยการจัดอบรมและจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตให้กับครู นอกจากนี้ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน เพื่อให้ครูที่มีสุขภาพจิตไม่ดีได้ตระหนักถึงความสำคัญของคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดทักษะและความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากครูที่มีสุขภาพจิตดีกว่าจะมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่า ทำให้ใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าครูที่มีสุขภาพจิตด้อยกว่า

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการใช้คอมพิวเตอร์ของครู โดยศึกษาในทุกระดับ เช่น ครูประถมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลเปรียบเทียบกับครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน หรือครูประถมศึกษาโดยเปรียบเทียบในแต่ละภูมิภาค เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการใช้คอมพิวเตอร์ของครู โดยเลือกตัวแปรอื่นที่ผู้วิจัยยังไม่ได้ศึกษาในโมเดล เช่น การสนับสนุนทางสังคม การอบรมเลี้ยงดู บุคลิกภาพ การปรับตัว พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ การยอมรับนวัตกรรม เป็นต้น โดยศึกษาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรดังกล่าวว่ามีความสัมพันธ์หรือมีจุดเชื่อมโยงไปสู่การใช้คอมพิวเตอร์ได้หรือไม่